

ПОЛІТИКА

«Сміховинно, що 300 мільярдів російських активів досі не використали для України» – Тімоті Еш

Оксана Бедратенко «Голос Америки»

31 жовтня 2026, 20:28

Президент Європейської ради Антоніо Кошта, президент України Володимир Зеленський і голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн під час спілкування із журналістами. Брюссель, жовтень 2026 року

Фінансові потреби України ростуть на тлі ескалації російських атак на бізнес та необхідності розвивати власне оборонне виробництво. Європа переконує союзників збільшити допомогу Україні на тлі падіння допомоги від США. Вже в листопаді МВФ має оцінити нові потреби України у фінансуванні та очікує від

донорів України запевнень, що допомогу буде профінансовано. На це звертає увагу «Голос Америки».

Європа пропонує низку нових ініціатив, щоб збільшити фінансову допомогу Україні, і закликає союзників нарощувати допомогу.

Питання збільшення підтримки України було серед пріоритетів обговорень ЄС з Канадою на саміті ЄС-Канада в Монреалі 29-30 жовтня, заявила президентка Єврокомісії **Урсула фон дер Ляєн**. У дописі на X вона закликала союзників «збільшити тиск на агресора».

Європейська посадовиця також запропонувала Єврокомісії вже у 2027 році надати 45 млрд євро, що залишились в рамках кредиту на підтримку України **USL** (Ukraine Support Loan), на оборону та бюджетні потреби України.

Наприкінці жовтня цього року Єврокомісія відкрила доступ України до 21,3 мільярда євро ще не використаних коштів програми **SAFE**, що надає субсидовані кредити на оборонні закупівлі.

Євросоюз на початку 2026 року узгодив кредит на підтримку України **USL** обсягом 90 млрд євро на два роки.

Велика Британія відгукнулась на заклик ЄС і 28 жовтня оголосила, що надасть Україні додаткові 10 млрд фунтів на три роки.

Нова підтримка – це «справді сильний крок і дуже вчасний – якраз тоді, коли Росія повинна бачити та відчувати, що Україна не залишиться наодинці з проблемами, які Росія так прагне масштабувати», – заявив президент України **Володимир Зеленський** після розмови з британським прем'єр-міністром **Енді Бернамом** про нову допомогу.

Канада 30 жовтня оголосила, що додасть 500 млн євро до європейського кредиту **USL**.

Після 2025 року, коли США скоротили допомогу, більшість зовнішньої допомоги Україні забезпечує Європа. Фон дер Ляєн заявила: «Європа робить багато, але реальність проста – поки війна триває, фінансові потреби України зростають. Зараз ЄС та країни-члени ЄС надають 80% зовнішньої допомоги Україні, і ми будемо відігравати провідну роль. Але нагально необхідно, щоб долучилися й інші партнери».

Кошти прямо зараз

В листопаді місія **Міжнародного валютного фонду** (МВФ) відвідає Україну, заявила під час брифінгу 29 жовтня речниця МВФ **Джулія Козак**. А вже до кінця року Україна сподівається отримати від МВФ ще 1,6 млрд бюджетної підтримки.

Хоча ця сума є невеликою, порівняно з потребою в 25 млрд доларів допомоги до кінця року, яку озвучив міністр фінансів України, програма фонду є важливим сигналом для донорів, підкреслюють оглядачі.

Президент України Володимир Зеленський і директор Міжнародного валютного фонду (МВФ) Крісталіна Георгієва у Вашингтоні (архівне фото)

«Є партнери, які підтримують нас набагато більше, – сказала в коментарі «Голосу Америки» **Юлія Маркуц**, керівниця Центру аналізу публічних фінансів Київської школи економіки, – але МВФ є якорем, який свідчить, що Україна є зразком для наших партнерів, що Україна – дійсно країна, з якою можна працювати, якій можна довіряти, яка є надійним партнером. Відповідно, ми дуже залежимо від того, щоб мати програму з МВФ».

Під час візиту місії МВФ мають оцінити прогрес виконання програми фонду, каже Козак.

Хоча законопроекти, потрібні для програми фонду, не просто проходили через **Верховну Раду**, їх було зрештою затверджено. Маркуц «обережно оптимістична», що Україна виконає програму, втілить необхідні реформи і забезпечить фінансування за програмою до кінця року.

«В останні тижні Верховна Рада почала активніше просувати законопроекти, ухвалення яких передбачене програмою МВФ, – каже Маркуц. – Це і закони про посилки, і інші нормативні правові акти, на які дуже чекали, і які в тому числі прив'язані до програм із МВФ».

Британський економіст **Тімоті Еш** розмірковує: «МВФ хоче, щоб програма тривала, але програма має бути стійкою».

В інтерв'ю «Голосу Америки» він висловив сподівання, що український парламент схвалить відповідні реформи: «Рада з боєм приймала ключові реформи МВФ, але цю перепону, гадаю, більш-менш подолано».

Які видатки можуть піти під ніж

Якщо ж програму МВФ буде втрачено, і кошти донорів не надійдуть, то можливостей скоротити видатки в Україні практично нема, каже Маркуц. Дослідниця вказує на досвід початку третього кварталу цього року, коли через нестачу коштів низку капітальних видатків з бюджету не було профінансовано.

«Це насправді дуже важка ситуація. Чому? Тому що ми розуміємо, що обстріли постійно відбуваються. Постійно є проблеми з критичною інфраструктурою, з енергетичною інфраструктурою, – додає вона. – Ми маємо забезпечувати людей, які проживають в цій країні, теплом, водою, світлом і так далі».

Маркуц каже, що програми підтримки бізнесу, такі як «5-7-9», страхування воєнних ризиків, важливі для забезпечення роботи бізнесу.

«Держава, розуміючи складність ситуації для бізнесу, має підтримувати його в тому, щоб вони продовжували працювати, не закривалися, могли генерувати додану вартість, забезпечувати робочими місцями людей», – зауважує вона.

Отже, бюджетні видатки, які традиційно вважають «видатками розвитку», для України є необхідністю, зазначає Маркуц. «В даному випадку Україна не в розвиток вкладає. Вона вкладає для того, щоб продовжувати існувати, продовжувати забезпечувати населення відповідними послугами і відповідно рухатися далі протягом всієї війни», – зауважує керівниця Центру аналізу публічних фінансів Київської школи економіки.

Європі вигідніше допомагати Україні, ніж воювати, підрахував аналітик

Під час роботи місії Фонду в листопаді, крім виконання Україною реформ програми, аналітики Фонду також «оцінять наявність гарантій фінансування» від інших донорів України, заявила Джулія Козак на брифінгу.

Еш, старший аналітик BlueBay Asset Management, переконаний, що програма буде діяти.

«Є провал у фінансах, і це очевидно, – каже він. – Потрібні зобов'язання, щоб це закрити. МВФ та Європа активно це обговорюють, ведуться двосторонні перемовини з Великою Британією та Канадою й іншими».

Згідно з оцінками Еша, активна війна з Росією обійдеться Європі дорожче, ніж підтримка України. Він підрахував – на активну війну Європа витратитиме додатково по 500 млрд доларів щороку.

«Як ми знаємо, Росія витрачає понад 200 млрд доларів на рік. Війна – це дорого. Захист України, захист європейської демократії та свободи – це дорого. В Європі розуміють, що війну треба фінансувати. І сума звучить великою – 100 мільярдів на рік від західних, в основному європейських, платників податків. Але реальність така: якщо Росія переможе Україну у цій війні, Росія матиме два найпотужніші і найефективніші війська в Європі – об'єднані, Росії та України. Тоді Європа матиме змогу швидко збільшити видатки на оборону, можливо, до рівня Холодної війни», – каже аналітик.

Згідно з його підрахунками, у випадку війни з Європою, якщо європейці витратимуть додаткові два відсоткові пункти ВВП – це по 500 мільярдів євро щороку. І такі видатки будуть тривати необмежений час.

«Тому Європі вигідно підтримувати Україну до перемоги, ніж протистояти значно більшій силі на своїх кордонах», – переконаний експерт.

Фінансувати війну стає все дорожче – оглядачі

На наступний рік Україні потрібно 70 млрд євро від міжнародних донорів, причому незабезпеченими залишається 40 млрд євро, згідно з оцінками Міністерства фінансів України.

Це більше ніж потреби, які раніше оголошував МВФ. Під час візиту місії у листопаді, МВФ збільшить і свою оцінку потреби у фінансуванні для України, припускає Еш.

Основним фактором зростання потреби є те, що Росія посилила удари по українських підприємствах, що шкодить економіці і впливає на податкові надходження, кажуть аналітики.

«Характер війни змінився – кожна сторона хоче зруйнувати економіку іншої. Україна б'є по російській нафтопереробці, датацентрах. Очевидно, Росія перенесла фокус з Донбасу і намагається зруйнувати економічні активи України, б'є по металургії, портах, транспорту, енергоінфраструктурі та складах», – каже Еш.

Пожежі на нафтопереробному заводі в Москві, після ударів дронами України. Вересень 2026 року

Виступаючи на саміті ЄС раніше цього місяця, президент України Володимир Зеленський оголошував про потребу аж до 155 млрд євро на наступний рік. Збільшене фінансування дозволить наростити виробництво дронів і протистояти атакам Росії. Еш погоджується, для того, щоб Україна могла наступати, їй потрібно забезпечити більше коштів.

Довгострокове рішення

Вперше потреби бюджету України будуть в центрі обговорень європейського бюджету на наступні сім місяців, що відбудуться в листопаді, кажуть європейські посадовці.

Європа усвідомлює необхідність фінансувати оборону України, переконаний Еш. «Від Росії йде екзистенційна загроза, і Європа усвідомила, що за адміністрації Трампа підтримки від США не буде», – каже британський експерт.

Раніше МВФ та ЄС закладали в оцінки фінансових потреб України прогнози, що війна завершиться вже у 2026 році. Тепер донори переглядають ці оцінки.

Експерт припускає, що європейці можуть організувати нову позику для України USL-2, або буде нова домовленість держав «Групи семи» надати Україні кошти з відсотків, що накопичились на знерухомлених російських активах.

Європейці самі переживають кризу, населення невдоволене рівнем життя і виходить на протести. Однак європейські платники податків не зможуть фінансувати Україну довго, каже Еш, і будуть змушені звернутись до використання заморожених на Заході активів російського центробанку.

«Майже 300 мільярдів коштів російського центробанку перебувають у західних юрисдикціях. Сміховинно, що це досі не використали для України», – зауважує британський економіст Тімоті Еш.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Нездатність піти на ризик». Що заважає Європі примусити Росію зупинити війну

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Гроші «гуманіста». Чому ЄС не хоче чіпати заморожені російські активи. Пояснюємо

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

У Єврокомісії відреагували на заяви Кремля про недопуск ЄС до мирних переговорів щодо України

Оксана Бедратенко

Вебредакторка, журналістка, економічна оглядачка Української служби «Голосу Америки». Висвітлюю теми міжнародних санкцій, економіки воєнного часу, світові тенденції на ринках нафти та газу, новини фінансової сфери.

«Голос Америки»

(Передрук із «Голосу Америки»)

Україна

Світ

Політика

Економіка

Війна